

Te ei oska öelda, kui sügav on lomp, enne kui te ei ole sellesse sisse astunud. /Milleri seadus/

Eestis on lähisuhte ja perevägivallast avalikult rääkimine päevakorraks tõusnud viimase 10–15 aasta jooksul. Aastaid suhtuti sellesse teemasse kui tabusse või perekonna siseasja, millesse perevälised inimesed või asutused ei peaks sekkuma. Tasapisi on hakatud Eestis mõistma, et lähisuhte vägivald ei ole ainult ohvri ja vägivallatseja omavaheline asi, vaid vajab riigi sekkumist. Lähisuhte vägivalla mõiste on lai, hõlmates lisaks peresuhetele nii kodu- kui ka paarisuhte juhtumeid. Perevägivalla puhul on vägivallatseja ja kannataja ühest perest, vägivalda kasutatakse tavaliselt pereliikmete vahel või pereliikme ja lähisugulase vahel. Perevägivalla levinuimad tüübid on abikaasa, elukaaslase, laste, vanavanemate või õdede-vendade omavaheline väärkohtlemine. Lähisuhtevägivald baseerub patriarhaalsetel arusaamadatel ja asümmeetrilistel soorollidel põhinev vägivald, kus partneri üle võimu ja kontrolli kehtestamiseks kasutatakse psühholoogilisel, füüsilisel ja/või seksuaalselt agressiivset käitumist. Kirjeldatud vägivald on süstemaatiline, ajas eskaleeruv ja ohvriks raskeid tagajärgi põhjustav.

Aastaid tagasi oleks ehk mõeldamatu olnud avalikult, häälekalt ja nii laiapõhjaliselt rääkida lähisuhtevägivalla probleemidest – seda suuresti just seetõttu, et väga paljudel puudus valmidus tunnistada, et tegemist on reaalse probleemiga; et märksa parem tundus kõrvale vaadata või silmad sulgeda kui probleem sõnadesse panna ja sellega võitlusse asuda. Kas Eesti ühiskonnal tuleb oma hoiakuid kannatanute osas parandada? Jah, vägivalda kogenute abistamise keskmes peab olema mõistmine, et kannatanu on alati ohver, ta ei ole juhtunud ise kuidagi süüdi.

01.05 2009.a. toimus mtü Pärnu Naiste Varjupaiga asutamiskoosolek. Alustati varjupaigale vastavate ruumide otsimist Pärnu maakonnas, kusjuures parima kiire lahendusena saavutati kokkulepe Sindi Majavalitsusega. Renditi üle 150 ruutmeetri ruum, mis koosneb kolmest vooditega varustatud toast, ühest üldkasutatavast toast, köögist ja WC-st. Kõik ruumid on sisustatud vastavalt nende otstarbele. Voodikohti on 12 (vajadusel 16). Seejuures on järgitud Euroopa Nõukogu soovitusi, mille kohaselt on vajalik tagada minimaalselt üks koht naiste varjupaigas iga 7500 elaniku (seisuga 01.01.2011 88327 elanikku) kohta.

Pärnu Naiste Varjupaik avati 2.novembri 2009. aastal. Pärnu naiste varjupaik on üheksas Eestis. Varjupaiga tegevusega on tihedalt seotud 2-4 68-tunnise koolituse läbinud töötajat. Lisaks vabatahtlike tegevus.

2010.aasta märtsis lähetas POL 2 varjupaiga ja 2 omavalitsuse töötajat Norra Betzi varjupaika kogemuste omandamiseks ning novembris külastasid Norra Betzi naiste varjupaiga inimesed Pärnu varjupaika ning pakkusid koostööd.

Epp: „Enim puudutanud on see teadasaamine, kui lähedal see lähisuhte vägivald tegelikult on, kui palju erinevaid nägusid tal on ja kui vähe me oleme sellest varem teadnud.

Eesmärgid

Ei ole olemas midagi, millega inimesed toime ei tule, kui nad tõsiselt kätte võtavad. /C. D. Simak/

Visioon

Naiste varjupaika on koondatud turvalisust ja toimetulekut tagavad teenused.

Missioon

Pakume lähisuhtevägivalla all kannatavatele naistele turvapaika.

Esmaseks eesmärgiks on abistada lähisuhtevägivalla erinevate vormide (füüsiline, seksuaalne, psühholoogiline, majanduslik, vaimne vägivald) all kannatavaid naisi (vajadusel koos lastega) ning aidata neil välja tulla vägivallaringist.

Mtü Pärnu Naiste Varjupaik on ellu kutsunud lähisuhte vägivalla all kannatavate naiste abistamiseks vägivalla ringist välja astumiseks ja vägivallatu elu alustamiseks, kus austatakse naise iseseisva otsustamise õigust, turvatunnet ja majanduslikku sõltumatust.

Teenuse SISU.

MTÜ Pärnu Naiste Varjupaik pakub naistele ja nendega kaasasolevatele lastele turvalise keskkonna ja nõustamise teenust. Sihtrühma kuulujad on kogenud füüsilist, psühholoogilist, seksuaalset või majandusliku vägivallast ja vajavad kaitset, mõistmist, tuge ning asjatundlikku nõuannet. Abivajajaid informeeritakse nende õigustest ja abi saamise võimalustest, ohvreid toetatakse emotsionaalselt ja neile pakutakse turvalist majutust, jõustamist vägivallaringi lõpetamiseks, psühholoogilist ja juriidilist nõustamist.

Tagatud on ööpäevaringne valmisolek ohvreid varjupaika vastu võtta seitse päeva nädalas ilma pühadeta. Varjupaika saabuja esmase seisundi hindamise ja esmast informatsiooni ning nõu jagab kohapealne varjupaiga töötaja kohapeal. Varjupaiga teenus on välistatud psühhootilistele ja narko- või alkoholijooobes isikutele.

Esmase nõustamise ja juhtumipõhise nõustamise teenus, mida pakuvad tugikeskuse töötajad, sisaldab vähemalt järgmist:

- ohvri emotsionaalne toetamine;
- ohvri individuaalsete vajaduste väljaselgitamine;
- täpsema info andmine ohvri õigustest ja tugikeskuse poolt pakutavatest teenustest;
- samuti väljaspool tugikeskust kättesaadavatest abivõimalustest;
- turvariskide hindamine, vajadusel turvaplaani koostamine;
- ohvrite (ja vajadusel nende laste) jõustamine ning tegevusplaani koostamine;
- vajadusel abistamine riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustega suhtlemisel.

Tugigrupi teenus sisaldab järgmist:

- osalemine ohvritest koosnevas tugigrupis, mis koguneb vähemalt kord kuus (Pärnu, Väandra);
- teooriaga tutvumine, ülesannetes ja harjutustes osalemine;
- enda väljendamine ja erinevate oskuste omandamine;
- erinevate meetodite (individuaalsed, grupilised, loovad teraapiad jne.) kasutamine;
- grupi tugi ja turvalisus ning grupijuhil poolne tugi ja abi.

Teenuse kättesaadavus.

Naiste varjupaik asub Sindi linnas. Nõustamistuba, kuhu koguneb ka tugigrupp asub Pärnu linnas, Kuninga 34, III korrus. Nõustamist ja tugigruppi viiakse läbi ka Väandras, hooldekodu ruumides. Kõik varjupaiga poolt pakutavad teenused on varjupaigas viibivale naisele ja lapsele tasuta, olenemata nende elukohast. Varjupaigas viibitakse vastavalt vajadusele ja võimalusele, mis lepitatakse kokku ja vormistatakse lepinguga. Varjupaiga teenuse kättesaadavus võib oleneda kohtade täituvusest. Ohver võib pöörduda varjupaiga poole otse või suunatakse ta varjupaika asjaomaste ametkondade poolt. Nõustamine või varjupaika saabumine lepitakse eelnevalt kokku telefoni teel, kuna varjupaiga asukoht ei ole avalik. Teenuseid ei pakuta isikule, kes ei jälgi varjupaiga sisekorra eeskirju, on ohtlikud endale või teistele varjupaigas viibijatele. Võimalusel suunatakse nad

edasi teiste teenusepakujate vastuvõtule.

töötajad tegelevad pidevalt enese koolitamise ning täiendõppega. Ühendus osales EMSL-i arenguprogrammis, mis oli suunatud organisatsiooni arengule.

Varjupaiga

Epp: „Uskumatu töö nii mahult kui ka eesmärkide püstitamise ning saavutamise poolest, mis on ära tehtud vabatahtliku tööga, Pärnu Naiste varjupaik on kindlalt parim. Eriti oluline on läbimurdmine riigi tasemel otsustajateni välja. Naiste õiguste teemad ei tundu sellel taustal miski roosa ja mõttetu vaht (mida ka on tulnud kuulda ja taluda), vaid selged ja lihtsad tõed, mis tasahilju inimestesse tilguvad.

Tiina: „Tänu abistamisele üldse suudangi neid asju lahendada, muidu oleksin alla andnud. Tean, et võin minna ära turvalisemasse kohta ja saan temaga mitte suhelda. Nõustamine ja tugigrupp aitavad psüühilist seisundit parandada ja annavad mulle tahtejõudu sellest olukorrast välja tulla ja vastu pidada. Igatahes praeguseni on andnud. Ja suudan ka oma tüdarta toetada ja rahustada paremini. Saan ka oma tööga normaalselt hakkama ja olen enamasti tööl heas tujus.

Haini: ” Olen muutunud iseseisvamaks ja vaimselt tugevamaks. Isegi peale varjupaigast lahkumist on hea teada et alati kui mingi mure on siis võin alati ühendust võtta ning saada tuge ning nõuandeid. Nõustamine on aidanud aru saada oma käitumisest ja sellest kuidas erinevates olukordades käituda ja analüüsida oma tundeid ja olukordi.

Õnnestumised

Kõik hädad tulevad sellest, et inimesed ei oska vaikselt paigal istuda. /B.Pascal/

Traditsioonid

Mis on parim tegevus jõulude ajal? Ikka teha head ja võimalusel seda tavatul viisil. Varjupaiga ruume ja kodulehte aitab igal aastal tuunida üks noor kunstnike pere Tallinnast. Eelmisel aastal lisandus veel üks abistav pere. Eks varjupaiga pere on ka alati kohal. Tore on nii igal aastal ruumides uuendusi läbiviia ja koos sõpradega aastast kokkuvõtteid teha.

Varjupaiga töötajad osalevad maakonnas toimivas lähisuhtevägivalla teemaga tegelevas spetsialistide koostöövõrgustikus, et pidevalt parandada abivajajatele pakutavaid teenuseid. Koostöös Pärnu Maavalitsusega koolitatakse regulaarselt maakonnas töötajaid, kes puutuvad omavalitsustes esmaselt kokku abivajajatega.

Igal kevadel ja sügisel korraldavad varjupaiga töötajad avaliku seminari lähisuhte vägivalla erinevatel teemadel. Teemat käsitletakse erinevates meediumites. Varjupaiga töötajad peavad oluliseks kogukonnas lähisuhte vägivalla teema varjukülgede kajastamist ja pakkuda lahendusi, kuidas tagada naistele ja lastele turvalist elu kogukonnas.

Küsitlus

Miski pole võimatu, kui sa seda kujutleda suudad. /internet/

2010.aastal viisime Pärnu maakonnas läbi ankeetküsitluse, millega soovisime teada, kui palju on tavakodanikud informeeritud naistevastast lähisuhtevägivallast ning ühtlasi tutvustasime Pärnu naise varjupaiga poolt pakutavaid teenuseid. Kuuete ankeedis toodud küsimusele vastas 1016 inimest. Vastajatest 25% olid vanuses 14-36 aastat, 50% vanuses 37-58 aastat; 85% naised, 15% mehed. 91,6% vastajatest leidis juba siis, et Eesti ühiskonnas eksisteerib naistevastase lähisuhtevägivalla probleem.

70%-l vastajatest oli esinenud, kas endal või tuttaval, naistevastast lähisuhtevägivalda.

Maapiirkonnas oli vastav näitaja 40%. Küsitletuist 85% teadsid lähisuhte vägivalla liikidest nimetada füüsilist ja psüühilist lähisuhte vägivalda.

Küsimusele kuidas saada abi naistevastase vägivalla korral pakkus enamus vastanuist politseid, varjupaika, ohvriabi, sugulasi. Kahjuks maapiirkonna inimestest 47% ei osanud nimetada ühtki abisaamise võimalust.

73% vastanuist teadis Pärnu naiste varjupaiga olemasolust.

Sellist ankeetküsitlust pole ükski Eestis asuv naiste varjupaik varemalt läbi viinud. Plaan on lähemas tulevikus sarnast küsitlust korrata, et nähe varjupaiga tegevuse ning ühiskonnas toimuvate hoiakute muutuste mõju kogukonnas.

Annetamine – see on imelihtne

Sulle antut tuleb jagada. Jagada mitte üksnes selle pärast, et aidata teisi, vaid jagamise kaudu kasvad ise. Mida enam sa jagad, seda enam kasvad. /Osho/

Eesmärk muuta annetustegus sihipäraseks oli heaks õppetunniks meile, uutele koostööpartneritele ning annetajatele. Annetuste kava koostamine eeldas koostööd erinevate ettevõtete, organisatsioonide ja kogukonnaga. Läbi erinevate mõttekodade, koolituste ja seminaride teadvustati annetustegevuse olulisust, selle põhitõdesid ning kuidas annetustegevuse kasusaajaks on üheaegselt nii annetaja kui annetuse saaja.

Projekti käigus läbiviidud teavitustegevus aitas kaasa arusaamade muutumisele positiivses suunas. Hea oli võrrelda, kuidas osalejate vastused olid ajas muutunud. Kui algselt vastati küsimusele „millised 3 sõna märgistavad sulle annetustegevust?“ - andmine, heategu, loomad, siis lõpuseminaril olid sama küsimuse vastused koostöö, planeerimine, eesmärgipärane tegevus.

Valminud reklaamklipp andis võimaluse näha lähisuhtevägivalda hoopis teisest vaatenurgast, seletada seda läbi kunsti ning jõuda paremini potentsiaalse annetajani.

- Ütlemata hea kogemus ettevõtete juhtidega kohtumisest
- Teadmine, kui vähe teavad inimesed annetustegevuse eesmärkidest, koostööst, vahenditest, meetoditest.
- Inimestel pole täna aega tegeleda asjadega, mis nende äritegevust otseselt ei puuduta.
- Inimesed annetavad heameelega ühekordselt, aga ei tegeleks sellega pidevalt.
- Toimib protsess, kus annetaja ja annetuse vahendajal/saajal on võimalus pikemaajalisemaks

vestluseks.

Väga palju häid mõtteid ja ideid jäi kasutamata, kuna ettevõtted ei olnud valmis kaasa tulema või ei olnud meie need õiged inimesed, neid ideid söödavaks tegema.

Suvelaager emadele ja nende lastele

Varjupaik on kahel aastal korraldanud varjupaigas olevatele või viibinud emadele ja lastele suvelaagreid, mis aitavad parandada nende oskusi oma igapäevase eluga toime tulla.

Vägivalla ohvritest laste ellu on oluline tuua positiivseid kogemusi ja anda võimalus neid kogeda just koos emaga. Tihti peale on emad võõrdunud elust, oma lastest ja oskusest olla koos nendega. Uues, toetatud olukorras ja läbi tegevuste saab aidata kaasa emade väljatulemist raskest hingelisest seisundist ning liita neid lastega. Materiaalsete võimaluste puudumisel ei ole neil seda võimalik endale ja oma lastele organiseerida.

2012.aastal oli varjupaigas viibival kahel emal ja kümnel lapsel võimalus osaleda elu esimeses suvelaagris. Sellest kogemusest jätkub emadel ja lastel rääkimist ja meenutamist tänaseni, kui kõige eredama ja meeldivama sündmusena nende viimase aja elus. Laagris saime aidata lastel ja emadel läbi ühiste organiseeritud tegevuste oma koosolemise suhet tervendada. Varjupaiga töötajatena saime väga hea erialase kogemuse, nähes 7 päeva 24 tundi kõiki emade-lasteprobleeme ja seda, kuidas lähisuhte vägivald peres on muserdanud emade ja laste suhteid. Nimetatud pered on tänaseks varjupaigast väljunud, leidnud Pärnus elamise ja töö, kuid on läbi erinevate nõustumiste tihedalt endiselt varjupaigaga seotud. Need pered kuuluvad täna kindlasti materiaalselt vähekindlustatute hulka, sest perede sissetulek seisab ainult emade õlgadel.

- Võimaldasime väljuda igapäeva rutiinist ja anda puhkust varjupaiga töötajatele ja vabatahtlikule.
- Muutsime vähekindlustatud varjupaiga lastel ja emadel suve sisukamaks ja lõbusamaks.
- Andsime võimaluse emadel oma lastega rahulikult, pingevabalt ning sisukalt elu esimest korda puhata.
- Liitsime läbi erinevate tegevuste lähisuhte vägivalla ohvritest emad ja nende hingeliselt haigetsaanud lapsed
- Näitasime ja tutvustasime lastele meie kaunist Lõuna-Eesti loodust ning rahvusliku kultuuri eripära.
- Kosutasime oma keha ja tervist igahommikuse võimlemise ja suplemisega vähemalt 4 korda päevas.
- Matkadel, külaskäikudel ja kohalikega suheldes sai räägitud lähisuhte vägivalla teemast, varjupaikadest Eestis ja projekti toetajast, kes antud laagritegevusi rahastas.

Laagris sai laste poolt meisterdatud ja valmistatud hulgaliselt toredaid asju (värvitud kivid, kividest ja muudest loodusmaterjalidest loomad, heegeldatud pajalapid, joonitused jne.) ja palju joonistusi, mis sügisel lähevad näitusele ja siis kingituseks naiste varjupaiga toetajatele

Silje: "Nüüd, kus olen toeks olnud varjupaigas, siis Lillis lastelaagris nägin kokkupuudet Haini mehe näol, kes "jälitas" oma pere. Sellest said sügavalt häiritud kõik lapsed ja täiskasvanud. Tore oli näha, kuidas külarahvas meie kaitsele asus ja koos politseiga sai isa laagrist eemaldatud. Lastelaagri korraldamisel oli näha, et lastel oli elurõõm olemas."

Näitemäng

Vahest tuleb inimesi naerutada, et nad oma poomiskavatsused unustaksid. /G.B.Show/

2012.aasta suvelaagris võtsime ette julgustüki lavastada koos emade ja lastega näitemängu. Esimeseks publikuks olid Lilli küla elanikud. Lapsed koostasid kutsed ja plakatid külaelanikele ja näitemäng võis alata. Etendus oli tasuta seetõttu saabusid vaatajad puuviljade ja kookidega.

Näidendi sisu kandis hoolivuse ja märkamise ideed. Tegevus toimub metsas, kuhu inimesed prügi toovad ning millist kahju see loomade elule teeb.

Oleme etendusega esinenud erinevatel üritustel hiljem veel 5-1 korral.

Haini (metsavana): „Tore oli endas lapsemeelsus äratada ja leida julgus teha midagi tavatut.“

Koostöö Pärnu Maavalitsusega

Suure inimese suurust näeb sellest kuidas ta kohtleb väikesi inimesi. /T.Carlyle/

Koostöös maavalitsuse inimestega oleme Pärnumaal suuri rahvusvahelisi konverentse korraldanud. 2010.aastal „Vägivallale ei ole õigustust“ ja 2012.aastal „Vägivald on lähedal“ , kus esinejateks olid Eesti ja Norra vastava teema spetsialistid, Riigikogu liikmed ja praktikud. Huvi „Vägivallale ei ole õigustust“ konverentsi vastu ja osalejate rahvarohkus tingis ürituse muutmist videokonverentsiks mitmesse saali. „Vägivald on lähedal“ oli suunatud just praktikute (sotstöötajad, lastekaitse jne.), et nende teadmisi ja oskusi täiendada.

Teistel varjupaikadel on põhjust kadedust tunda sellise koostöö üle.

Meie

Ärge rääkige enesest, seda tehakse pärast teie lahkumist niikuinii. /W.Mizner/

See on meie, Margo Orupõld, Helga Mitt, Urve Vesik, Silje Oruvee, Ljubov Petrova organisatsioon, mis on püsinud, küll mitte muutumatuna. Kõik, kes alustasid on tänaseni ravis.

Oleme ühenduses õnneks kõik erinevate erialade esindajad ja täiustame seega teineteist, kui ka organisatsiooni tegevusi. Osaleme erinevates projektides ning organisatsiooni arendavates programmides. Naised on valmis põnevateks väljakutseteks ja oluline on teada, et vajadusel ollakse alati olemas. Tähtis on teada, et midagi ei jää kunagi koos tegemata ja alati toetatakse üksteist.

Urve: „Hüppasime vette tundmatus kohas ja ei osanud veel päris hästi ujuda. Nüüd viis aastat hiljem kroomivad osad meist juba päris ilusti ja osad veel alles suplevad ning treenivad, et saada sama headeks.

Irina: “ Kui ma esimest korda kuulsin varjupaigast, siis ma ei teadnud nende tegemistest midagi. Viie aasta jooksul on seal töötavad inimesed teinud suurepäraseid töid. Täna on antud teema laual juba ka riiklikul tasandil ning järjest enam ja enam naisi julgeb selle murega välja tulla. Varjupaiga suhtes on saavutatud usaldus, mis on hindamatu väärtus.”

Haini: „Ma tunnen rõõmu selle üle, et tean, et saan kõigega hakkama. Kui just ise ei tea mida või kuidas teha, siis tean, et mu ümber on inimesed, kes oskavad aidata. Ja ma ei karda probleemidega silmitsi seista, sest tean, et isegi kui asi ei õnnestu, siis vähemalt olen andnud endast kõik.”

Epp: ” Vabatahtlik töö on minu jaoks oluliselt raksema kaaluga mõiste. Sellel on potentsi muuta maailma.”

Võidurõõmud

Kivist vee pigistamine

Lisaks sellele, et sa pead inimestele, kellega sa räägid otsa vaatama, pead sa suutma neile ka sisse vaadata. /P.D.S.Chesterfield/

Mida tunneksid, kui nõustamisele saabub naine, kes keeldub rääkimast, sest teda ei saa nagunii keegi aidata ja ta teab kindlalt, et tema elus ei muutu midagi? Ainus painav mõte on saavutada temaga kontakt, aga kuidas? Sellistel hetketel jooksevad kõik kursuste konspektid silme eest läbi. Ja siis saabub läbimurre – naeratuse, esimese küsimuse või peanoogutuse läbi. Sel hetkel tahaks hõisata, kuigi endal on selg pingutusest märg ja pole jõudugi, et püsti tõusta.

Reeglina sellistest naistest saavad ühed usinamad grupis käijad ja oma elu eest vastutajad. Täna on nad juba eeskujuks paljudele, alles oma vägivalla ringist väljujatele.

Keit: „Olen muutunud palju enesekindlamaks ja tegelikult see teadmine, et ma polnud üks, andis siiski väga palju jõudu. Oma tutvuringkonnas ma ei räägi, et olin vägivaldses suhtes, sest olen tüdinend sellest alatisest küsimusest MIKS SA ÄRA EI TULNUD KOHE? Mida neile seletada, kui nad ei mõista. Aga naised tugigrupis ei küsi seda õnneks kunagi ja see on kergendus, nendega saab rääkida. Tunnen rõõmu sellest, et ma sain sellest vägivalda ringist välja, samuti tunnen rõõmu, et mul on töö ja mind hinnatakse tööl. Isegi palka tõsteti.”

Avatud raamatukogu

See raamat avaldas mõju, nagu head raamatud ikka, tehes targad targemaks ja jättes ülejäänud tuhandeid endisteks. /G.C.Lichtenberg/

2012.aasta sügisseminaril üllatasime oma ohvreid võimalusega osaleda „avatud raamatukogu“ meetodil huvilistele rääkida avalikult oma lugu vägivaldas elatud elust. Selleks olid valmis 3 tugigrupis osalevat ohvrit. Haini, Keit ja Helju tunnistasid hiljem, et see oli neile huvitav ja raske väljakutse, mis nõudis suurt julgust ja grupiliikmete tuge. Olime siis ja ka nüüd uhked naiste üle, kes julgevad ise oma lugu rääkida.

Keit: „Avatud raamatuna osalemine oli väga positiivne kogemus. Algul ma kartsin, kartsin just seda, et ajan nii segast juttu, et keegi ei saa midagi arugi. Mingil kummalisel kombel kõik need sündmused ei olnud mul meeles täpses järjekorras. Õnneks siiski suutsin oma loo ära rääkida. Keegi kuulajatest hukka ei mõistnudki. Ikka pabistasin seda hukkamõistu, sest häbi oli ju kogu aeg. Peale seda rääkimist tundsin mingit teatud vabanemist. Kergem hakkas.

Telesaade

Television on tõestanud, et inimesed vaatavad pigem kõike muud, kui üksteist. /A.Landers/

Kärt Anvelt juhitud telesari „Keda ma küll armastasin?“ Kanal 2-s oli järgmine võimalus uueks väljakutseks meile ja saates osalevatele naistele. Julgustasime ohvreid saates rääkima oma lugu ja olla seeläbi eeskujuks teistele naistele ja ohvritele, kes kahtlevad oma otsuses vägivallaringist väljumiseks ning teadmiseks, et kui vajad abi, siis abi saamise võimalused on olemas. Sõnadega on täna raske seletada saatemeeskonna muutumist, kui nad 8 tundi olid kuulanud vägivalda lugusid otseallikatest.

See oli raske päev kõigile.

Haini: „Kindlasti oli suur ärevus aga samal ajal oli hea tunne, et saab sellest rääkida. Eks alati kui see teema üles tuleb ja kellegile hakata sellest rääkima, siis alguses tekib tunne, et pean ennast õigustama ja kaitsma. Aga lootus on, et mida rohkem sel teemal rääkida seda paremini inimesed sellest aru saavad. Mulle väga hea kogemus.“

Koolitused ja teavitused

Kes endast midagi ei anna ei saa ka midagi. /A.Strindberg/

Lisaks igapäevasele tegevusele oleme kogu aeg oluliseks pidanud lähisuhtevägivalla teemast rääkimist ja rääkimist ja rääkimist. Meile on pakutud mitmepäevaseid koolitussarju. Meie „õpilasi“ on olnud Hiiumaal, Tartumaal, Järvamaal ja isegi Pärnumaal. Sihtgrupiks mehed, naised, vanad ja noored. Vot, mis kõik võib selles töös ette tulla!

Õppetunnid

Asi pole selles, mida tead, vaid mida tõestada suudad. /internet/

Vajadused paika

Esimene suurim õppetund saabus meile kohe üsna alguses. Noorte tulijatena oli meil palju heatahtlikke soovitajaid, kes teadsid kuidas toimetada, mida teha ja kuidas ressursse juurde saada. Raha küsimine tundus paljudele esmatahtsana ja siis me läksime ja küsisimegi. Valmistame materjalid ette ja tundsimme end kangesti tõsiseltvõetavatena.

Täname kõiki, kes meid siis ärakuulasid, mõistsid, edu soovisid ja kiirelt kohtumised lõpetasid.

Õppetund number 1. Enne tegutse, näita milleks oled suuteline ja alles siis mine toetust küsima.

Õppetund number 2. Kui suudad oma tegevuses edu saavutada ja usud mida teed, siis tuleb sinu juurde see, mis tulema peab.

Ohvrite õppetunnid:

- Kuigi armastus on pime, siis ei tohi kunagi unustada, et teist inimest me muuta ei suuda ja vägivallatseja jääb alati vägivallatsejaks. Elu türanniga ei muutu kunagi paremaks.
- Oma sisetunne ei valeta. Kulunud ütlus, kuid mul vist oli siiski vaja seda õppetundi, õppida usaldama oma sisetunnet, kui see ütleb, et midagi on valesti, siis ongi.

- Kui keegi kohtleb sind alandavalt ja üritab sinu elu korraldada ja kontrollida siis see on esimesi märke, et tuleks lahkuda. Ainult sina saad olla see, kes olukorda muudab. Hoia oma töökohta, sest siis on sul kergem oma iseseisvust säilitada. Meeles tuleb pidada ka seda, et sa ei ole üksi.
- Tugivõrgustik on äärmiselt oluline, sest käega löömise hetki on palju. Võidelda tuleb!

Jää endale kindlaks

Inimene saab toetuda vaid sellele, mis vastu paneb. /B.Pascal/

Lähisuhtevägivalla teema aktuaalsus ühiskonnas paneb nii mõnegi kurikaela mõtted tööle, kuidas elu mugavamalt elada. Eks meiegi oleme oma tegevuses sellistega kokkupuutunud. Meie töö on mitte kahelda naiste sõnades. Samas professionaalsus ja sisetunne tõstavad harvadel juhtudel pead, et valmis tuleb olla ootamatusteks. Õnneks oleme ainult kahel korral aidanud naist, kes ei ole meie sihtgrupp.

Õppetund number 3. Usalda oma teadmisi, kogemusi ja sisetunnet.

Õppetund number 4. Parim abi on vahel mitte aidata.

Mis on muutunud?

Kukkumine pehmele padjale

Mõned unistused on nii suured, et lähevad täide. /internet/

Pärnumaal varjupaigaga alustada ei olnud keeruline. Astrid Hindriks oli sellega alustanud juba 2002.aastal. Teavitati KOV juhtfigure ja leiti võimalusi neile Norras näidata naiste varjupaikade tegevust. Seega saame uhkusega tõdeda, et meie tulekuks tuli toas juba põles.

Astrid: „Minu panus on olnud just kohalike omavalitsuse, lähisuhte vägivallaga tegutsevate ühenduste ja otsustuse tasandi poliitikute toomine ühise laua taha, et jõuda sisulistele aruteludele. ”

Tugigrupp 12 aastat tagasi

Isegi kui sa oled õigel rajal, joostakse sinust üle, kui sa sinna istuma jääd. /W.Rogers/

Aastatel 2004-2007 toimis Pärnus lähisuhtevägivalla ohvrite tugigrupp, mida hoidsid koos 3 naist, kes ka täna on selle teemaga seotud. Naiste varjupaigas juures alustas tugigrupp oma tööd 2011.aastal. Tänapäevaks käib juba üle aasta koos tugigrupp ka Väandras. Meile teadaolevalt pakume ainsana varjupaiga juures tugigrupi teenust. Igapäevaselt näeme ohvritel vajadust sellise grupi järgi. Naised peavad väga oluliseks grupis osalemist ning grupi tuge.

Kadri: „Minu elus on muutunud peale esmakordset kokkupuudet tugigrupiga väga palju. Praeguseks hetkeks olen olen oma vägivaldsest (eks)abikaasast lahutatud juba täpselt aasta; leidnud endas jõudu, et see samm teoks sai ja seljatanud kõikvõimalikud hirmud, kas saan üksikemana hakkama. Saan hakkama väga hästi. Selle sammuga muutus väga paljude minu lähedaste elu palju kergemaks, alustades minust endast ja minu pojast ja lõpetades minu vanemate ja õega.“

2009 2014 ajajoon

Vältige neid, kes püüavad teis kõigutada usku saavutada elus midagi silmapaistvat. /M.Twain/

- Lõpuks ometi 2009 avati Pärnumaal naiste varjupaik, mis oli Eestis 9-s.
- Kohapeal varjupaiga teenuse olemasolu.
- Varjupaiga juures toimuvad vajalikud nõustamisteenused.
- Tugigrupid Pärnus ja Väandras.
- Toimuvad regulaarsed avalikkusele suunatud teavitusseminarid, mõttekojad, koolitused.
- Kirjutame, räägime, esineme, teeme teatrit.

- Organiseerime laagreid, rakendame loovtegevusi ja kunstiteraapiat.
- Otsime naistele tööd ja elamispindu.
- Aitame vajadusel naistele annetuste kaudu organiseerida riideid, köögi- ja kodutarbeid, mööblit.
- Naudime koostööd ja oleme aktiivsed osalised koostöövõrgustikes.
- Töötame koostatud arengukava järgi.
- Peame oluliseks organisatsiooni arengut, motiveeritud ühenduse liikmeid ning teenuste laiapõhjalist kättesaadavust.

Meeli: „Tegutsemise mõttes ma usun et on läinud veidi lihtsamaks seoses teema suurema kajastusega ja sellega et teadvustatakse selle olemasolust üldse. (ka rahastus on olemas mingil määral nüüd riigi tasandil) Samas võib-olla on ka keerulisem sest ilmselt pöördub varjupaika rohkem naisi. Enne nad ei teadnudki kuhu pöörduda. Igatahes on oluline et temast räägitakse.”

Astrid: „Varjupaik on stabiilselt arenenud. Tänu nõustamistele eneseabigrupis on eeldatavalt vähem vaja majutusteenust.

Urve: „See ei ole lõpp vaid algus uus”

Vajadus ja ootus

Kui probleemi on võimalik sõnastada, on seda võimalik ka lahendada. /E.H.Land/

Eesti Ühiskonnas räägitakse täna juba julgelt lähisuhtevägivalla teemadel. Justiitsministri Andres Anvelt eestvedamisel viiakse sisse vastavaid muudatused seadusloomesse ja allakirjutamist ootab Istanbuli konventsioon. 2014.aastast on naiste varjupaikadel kindel koht riigi eelarves.

Helga: „Enama tähelepanu pööramine haiget saanud perede lastele on oluline. Nende perekondade lastel on samad vajadused mis nende eakaaslastelgi. Vahe on vaid selles, et nendele vajalikku hooldust ja armastust peab kindlustama vaid üks inimene. Ning tavaliselt on see vanem ise traumeeritud. Polegi tähtis, kas ta on lahutatud või pole kunagi abielus olnudki. Täiskasvanutel, kes on vapustuse üle elanud, tekib peale tavaliste probleemide veel hulk lisamuresid, millistest täielikel perekondadel aimugi pole. Väga keeruline on rahuldada üksinda lapse vajadust armastuse järele. Ja pahatihti lükkavad lapsed peale vanemate ühiselu purunemist eemale kõik vanemlikud tundeavaldused – nende valu ja solvumine on nii suur, et nad ei soovi nn. reetjat enda lähedalegi lasta. Sellises situatsioonis on heaks abimeheks varjupaiga töötaja.”

Tiina: “ Hea, et nõustamised ja tugigrupid ja varjupaiga võimalused on olemas. Ma olen mõelnud, et peale naiste, keda toetatakse, oleks väga vaja ka selliste perede lapsi nõustada, sest lapsed kannatavad väga.”

Tegevuse kajastus meedias

Vanasti oli inimestel piinapink, nüüd on ajakirjandus. /O.Wilde/

Pärnu Postimehes on meie artiklid alati teretulnud. Oleks vaid aega rohkem kirjutada. Nähtaval oleme sotsiaalmeedias Naiste Varjupaik nime all. Unustamatu elamuse saime Kanal 2 saatesarjas „Keda ma küll armastasin?“ kaasaitamisel. Meie varjupaiga naistel oli võimalus oma lugu rääkida ja näha, kuidas saateid tehakse. Pärnu Raadio kutsus ikka ja jälle meid kõnelema.

Lapsed

Kõigist kaotatud päevist kaotatuim on see, mil pole naerdud. /internet/

Tegevuse alustamisel oli kogu tähelepanu ohvrist emal. Ajapikku oma töös ja Norra partneritelt õpitust kogesime vajadust leida lahendusi ja nõustamisi lastele. Sealtsaigi alguse vajadus laagrite järgi, kus

ema ja lapse ühiseid probleeme kaardistada ja lahendada.
Täna käsitletakse ohvrina juba nii ema kui last.

Irina: „Mind puudutab tihti nendes lugudes kõige enam lastega seonduv. Ühel hetkel neil lõppeb kiirelt lapsepõlv ja tihti võtavad lapsed selles olukorras palju enda kanda. Neist saab emale suurim tugi, kuid samaaegselt elavad seda hinges raskelt üle. Eks vast seetõttu olengi oma meeskonnaga pühendunud juba aastaid varjupaigas olevate laste toetusele. Võimalusele pakkuda neile midagi meeldejäätavat, mis nad kasvõi hetkeks sellest maailmast eemale viib.”

Helga: ” Varjupaika sattus üle viiekümne-aastane naine. Oli selline elu näinud ja tööd teinud. Oma elu kirjeldas ta nii: „Kogu elu pühendasin mehele ja lastele. Rabasin kui hull tööd teha, et lapsed saaksid süüa, riideid ja haridust. Talusin mehe jõhkrat peksu ja sõimu. Ja ikka selle nimel, et lastel isa oleks. Ja mis siis nüüd – mees viskas vana välja ning tõi uue ja noorema majja. Lapsed, kes on tänaseks loonud omad pered, ei taha mind enda juurde, sest ma polevat nendest hoolinud ja olevat ise kõiges juhtunud süüdi. Kuidas ma siis ei hoolinud! Nende pärast ju talusin kõike. Aga nendel pole arusaamist ega hoolimist. Lapsed ei taha minust midagi teada – nii kole oli nende lapsepõlv minu otsuse tõttu elada koos vägivaldse isaga“.

Tänu tädilt saadud pärandusele on naisel küll maja, kuid selle kordategemine nõuab materiaalseid ressursse, mida naisel paraku napib. Tänu varjupaiga abile sai ta oma korteri enam-vähem elamiskõlblikuks kōpitsetud.

Homne päev

Unistused ei täitu iseenesest, need tuleb täide viia. /internet/

- Võib julgelt öelda, et tulevik ei ole tume. Seadusloomesse on sisseviidud vajalikud muudatused. Kohe-kohe kirjutatakse Eesti poolt alla ka Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon (Istanbul, 11.05.2011).
- Naiste varjupaigad on riiklikul rahastusel, mis tagab jätkusuutliku varjupaikade arengu.
- Lastekaitseseadus on muutmisel.
- Kohapealsed koostöövõrgustikud on väljaarenenud.
- Organisatsiooni liikmed on motiveeritud ja teotahtelised.
- Ühiskond julgelt räägib lähisuhtevägivalla teemadel.
- Naised julgevad järjest enam avalikult tunnistada oma elu vägivaldse partneriga ja sellest ka üldsust teavitada.
- On olemas sõbrad ja koostööpartnerid, kellega koos ühenduse eesmäärke ellu viia.

Mille üle oleme tänulikud?

Targal inimesel on vaenlastest rohkem kasu kui rumalatel sõpradest. /B.G.Morales/

Eelkõige Haini loole. Nii keerulist ja pikaajalist juhtumit ei soovi niisama ühelegi varjupaigale. Õeldakse ikka, et saad just niipalju, kui kanda jõuad. Tänu sellele loole, kus on olemas kõik, mis on seotud vägivallaga, lastega, ametkondadega ja kohtusüsteemiga, õpime meie ja näeme iga episoodi kitsaskohti, mis Eestis lahendamist ootavad. Koostöös ohvriabiga ületame sammhaaval Haini loo karid ja oleme valmis järgmisteks üllatusteks. Täna veel üllatusi tuleb.

Ausalt öeldes oleme tänulikud kõigile naistele, kes meie poole on pöördunud. Unustamtu kogemuse andis meie poole pöördunud 79 aastane proua, kes ei olnud valmis surema vägivaldses suhtes ja otsis võimaluse vägivallatsejast vabanemiseks. Aitäh kõigile julgetele pöördujatele.

Ene: „Muutunud minus eneses ja elus on palju just tänu ohvriabi nõustamise ja tugigrupis osalemisega. Olen sealt saanud palju jõudu nii vaimselt, kui füüsiliselt. Tunnen end palju stabiilsemana, suudan enda eest rohkem seista ka rasketel hetkedel. Olen tänu tugigrupis käimisele saanud juurde palju enesekindlust ja usaldust just enese suhtes. Pere toetusel olen õppinud ka end väärtustama ja hindama.“

Kellele oleme tänulikud?

Varanduse väärtus seisneb tema õiges kasutamises, mitte suuruses. /internet/

Eelkõige iseendile.

Viis aastat tagasi ei osanud me mõeldagi, mis meid selles töös tegelikult ees ootab ja kui kauaks kedagi selle töö juurde jääb. Täna me panustame enesearengusse, et abivajajale pakkuda parimat ja mitmekesisemat teenust.

Pärnu Ettevõtlike Naiste Klubi MTÜ-le (<https://www.facebook.com/pages/P%C3%A4rnu-Ettev%C3%B5tlike-Naiste-klubi/432915693413201?fref=ts>), kes on juba 3 aastat ulatunud varjupaiga vähekindlustatud emadele ja lastele abikäe esmalt koolitarvete ostuks ja lastele ühe mõnusa päeva sisustamiseks koos päkapikkudega. Augustiunetuse temaatilise kohviku tulu annetatakse alati laste koolitarvete ostuks.

Astridile, Epule, Irinale, kellega koos „puhume pasunat“, hoiame üksteisele põialt ja rõõmastame, kui on põhjust.

Kaisale, kellega põleme ühise leegiga.

Annely Akkermannile, kes meid märkas ja toetas.

Pärnu Maavalitsusele, kes on meid toetanud läbi selle, et on võtnud südameasjaks lähisuhtevägivalla teemat kogukonnas kajastada ning asjaomaseid ametnikke on koolitanud läbi rahvusvaheliste konverentside „Vägivallale ei ole õigustust“ ja „Vägivald on lähedal“.

Sindi Linnavalitsusele, kes suure südamega oli algusaastail abiks kahele varjupaiga perele ning alati nõu ja jõuga aidanud varjupaiga muresid lahendada.

Pärnu Linnavalitsusele, kes leidis meile PESA.

Pärnumaa Omavalitsusliidule, kes lennutas meid Norra ja norrakaid Eestisse.

Erinevatele rahastajatele, kes meie projektide tegevusi on toetanud.

Pärnu Postimehele, kes hoiab varjupaiga telefoninumbrit nähtaval.

Punasele Ristile, kes aitab alati siis, kui ei oska oodatagi.

Toidupangale, kes aitab kõhtu täita.

Eesti Postile, kes kindlustab meile ajakirjade postkasti potsatamise.

Kodanikujulcus MTÜ –le, kes ei lase meil VÄSIDA.

Noortele kunstnikele, kes aitavad vaatenurki pöörata 180 kraadi.

Kõigile kodanikele, kel on valmisolek alati abi osutada igäühele omasel moel ja viisil.

Märkus: tekstides on kasutatud eelneva kokkuleppe alusel varjupaigaga nõukoja, lähisuhtevägivalla ohvrite ning ühenduse liikmete mõtteid.

Artiklid. Autor Margo Orupõld :

„25.novembril süütame taas koduakendel küünlad“, 25.11.2009, <http://www.parnupostimees.ee/?id=192610>

„Jah, härra justiitsminister!“ 02.10.2010 ,

<http://www.parnupostimees.ee/?id=321156>

“Kes pühib liblika tiibadelt tolmu?” 04.03.2010,

<http://www.parnupostimees.ee/?id=232485>

”Kuidas nii sai juhtuda?” 18.12.2010,

<http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=407120>

“Kõige hullem on vaikus” 08.05.2010,

<http://www.parnupostimees.ee/?id=260128>

“Headust pole kunagi palju” 15.08.2014

<http://www.parnupostimees.ee/2887853>